Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

853

Vragen van het lid **Vermeij** (PvdA) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *de representativiteit van beroepspensioenfondsen* (ingezonden 10 november 2015).

Antwoord van Staatssecretaris **Klijnsma** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 11 december 2015)

Vraag 1
Bent u bekend met de twee eisen die gesteld worden aan beroepsgenoten voordat de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de pensioenregeling verplicht kan stellen door een algemeen verbindend verklaring?

Antwoord 1
Ja. Ten eerste betreft dit de *representativiteitsvereiste*. Omdat een verplichtstelling grote impact heeft op beroepsgenoten moet een aanvraag tot verplichtstelling worden ingediend door een beroepspensioenvereniging die – naar het oordeel van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid – een belangrijke meerderheid van de beroepsgenoten die tot de beroepsgroep behoren, vertegenwoordigt.
Ten tweede betreft dit het *verhoudingsvereiste*. Uitgangspunt van de Wet verplichte beroepspensioenregeling is dat verplichte beroepspensioenregelingen in overwegende mate bedoeld zijn voor zelfstandig werkende beroepsgenoten. Indien een beroepspensioenregeling zowel betrekking heeft op zelfstandig werkzame beroepsgenoten als op beroepsgenoten in loondienst moet ten minste 55% van het totaal aantal beroepsgenoten *zelfstandige* zijn.

Vraag 2, 3, 4 en 5
Deelt u de mening dat bij de berekening van de representativiteit van beroepsgenoten gekeken moet worden naar alle beroepsgenoten, zonder onderscheid te maken tussen beroepsgenoten in loondienst en zelfstandigen?
Bent u het er mee eens dat het ongewenst is dat groepen deelnemers louter vanwege hun arbeidsvorm buiten de werking van een pensioenregeling geplaatst zouden kunnen worden, aangezien dit, naast de effecten voor de pensioenopbouw op langere termijn, ook op korte termijn grote effecten zou kunnen hebben bij overlijden of arbeidsongeschiktheid?
Op welke manier bent u bereid om op korte termijn beroepspensioenfondsen tegemoet te komen zodat de pensioenregelingen en de verplichtstelling van deze pensioenfondsen niet in gevaar komen? Bent u bereid om niet te handhaven op de tweede eis die ertoe strekt dat minimaal 55 procent van de

ah-tk-20152016-853
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

beroepsgenoten zelfstandige zouden moeten zijn om in aanmerking te komen voor een algemeen verbindend verklaring?
Deelt u de mening dat tot aan de brede pensioenstelselherziening er een duurzame oplossing moet komen voor beroepsgenoten, zodat zij te allen tijde onderdeel zouden kunnen blijven van een pensioenregeling, ongeacht de arbeidsvorm? Bent u bijvoorbeeld bereid om met een duurzame oplossing te komen voor de huidige beroepspensioenfondsen bij het wetsvoorstel optimalisering premieovereenkomst dat volgens de planning in december 2015 ingediend zal worden?

Antwoord 2, 3, 4 en 5
Bij een tweetal beroepspensioenfondsen, te weten het Pensioenfonds voor de Dierenartsen en het Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, zijn er problemen ontstaan met de verplichtstelling vanwege de veranderde arbeidsmarkt. Voor jongeren in deze sectoren is de zelfstandige beroepspraktijk te duur en vrouwen kiezen er niet voor vanwege de wens parttime te werken. Die veranderingen leiden ertoe dat het aantal zelfstandige beroepsgenoten in de betrokken sectoren afneemt en het aantal beroepsgenoten in loondienst toeneemt. Het gevolg is dat de beroepspensioenregelingen van de betreffende beroepspensioenfondsen niet meer voldoen aan het verhoudingsvereiste van minimaal 55% zelfstandige beroepsgenoten. Artikel 20, eerste lid van de Wet verplichte beroepspensioenregeling bepaalt namelijk dat een beroepspensioenregeling in overwegende mate bestemd is voor zelfstandig werkende beroepsgenoten. Als gevolg van het niet meer voldoen aan het verhoudingsvereiste bestaat het risico dat de verplichtstelling van deze regelingen komt te vervallen voor de beroepsgenoten in loondienst. Dit laatste kan nadelige gevolgen voor hen hebben.
Ik vind het ongewenst dat als gevolg van veranderde omstandigheden op de arbeidsmarkt beroepsgenoten in loondienst alleen wegens het niet voldoen aan het verhoudingsvereiste van minimaal 55% zelfstandige beroepsgenoten, buiten de werking van de beroepspensioenregeling geplaatst zouden kunnen worden. Ik zal op basis van artikel 15 lid 2 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling[1] de betrokken beroepspensioenfondsen tegemoet komen, door niet over te gaan tot een intrekking van de verplichtstelling voor de beroepsgenoten in loondienst, alleen vanwege het feit dat niet wordt voldaan aan het verhoudingsvereiste dat minimaal 55% van de beroepsgenoten zelfstandige zou moeten zijn. Dat betekent dat het verhoudingsvereiste wel blijft bestaan als er een verplichtstelling wordt gevraagd voor een nieuwe beroepspensioenregeling en ook als voor een bestaande beroepspensioenregeling die nu alleen geldt voor zelfstandige beroepsgenoten, een uitbreiding met beroepsgenoten in loondienst wordt gevraagd.
Verder blijft het representativiteitsvereiste voor beroepspensioenfondsen gelden. In het geval een verplichtstelling betrekking heeft op zowel zelfstandig werkende beroepsgenoten als beroepsgenoten in loondienst, moet binnen het huidige wettelijke kader blijken dat zowel onder de zelfstandig werkende beroepsgenoten als onder de in loondienst werkende beroepsgenoten sprake is van voldoende draagvlak. Ik acht het van belang dat er binnen deze twee groepen voldoende representativiteit is gewaarborgd bij de verplichtstelling. Anders bestaat het risico dat de ene groep de verplichtstelling voor de andere groep bepaalt, zonder enige betrokkenheid van vakbonden. Dit betekent dat bij de berekening van de representativiteit wel onderscheid gemaakt wordt tussen de beroepsgenoten in loondienst en zelfstandigen.
Door het schrappen van het verhoudingsvereiste is het denkbaar dat beroepspensioenfondsen gaan acteren op het terrein van verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen in dezelfde branche. Het uitgangspunt is en moet blijven dat de verplichtstellingen van een beroepspensioenfonds en een verplichtgestelde bedrijfstakpensoenfonds complementair aan elkaar zijn. Daarom zal ik de betrokken partijen oproepen om (bij een voorgenomen wijziging van de verplichtstelling) overleg te hebben, waar het beroepsgeno-

[1] Artikel 15, lid 2, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, bepaalt dat de Minister de verplichtstelling niet intrekt zolang tegen die intrekking overwegende bezwaren bestaan in verband met de bescherming van de deelnemers, de gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden.

ten in loondienst betreft, om overlap in werkingssferen tussen verplichtstellingen te voorkomen. Een beroepspensioenvereniging of een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds zal de werkingssfeer zo moeten omschrijven dat werknemers die al onder een andere verplichtstelling vallen worden uitgesloten. Mocht bij de aanvraag tot wijziging van een verplichtstelling uit zienswijzen blijken dat er toch overlap bestaat, dan zal ik de aanvragers verzoeken een oplossing te vinden voor de overlap bij gebreke waarvan niet tot besluitvorming kan worden overgegaan.

Naast bovengenoemde korte termijn oplossing wil ik een duurzame oplossing vinden voor de beroepspensioenregelingen. Daarom wil ik in overleg met de pensioensector en sociale partners kijken naar de wijze van verplichtstelling van beroepspensioenfondsen, in het bijzonder in relatie tot beroepsgenoten in loondienst en zelfstandigen, en mede in relatie tot de voorgenomen wijziging van de vormgeving van verplichtstelling van bedrijfstakpensioenfondsen (verwezen zij naar de kabinetsreactie verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen en het algemeen pensioenfonds van 17 november jl).